

ПРОБЛЕМА ОПТИМАЛЬНОГО СПІВВІДНОШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ТА ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛІВ У РОЗРІЗІ ПРИВАТИЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Мішеніна Н.В., Безноєва А.В.

Вирішальну роль у процесі роздержавлення власності в Україні відіграє приватний капітал. При цьому останній поділяється на дві принципово різні за своєю природою категорії: іноземний та національний капітал.

Якщо на початку 90-х років в Україні ще не був сформований національний капітал і за цієї умови неможливо було розпочати грошову приватизацію крупних стратегічних об'єктів та відкрити шлях іноземному капіталу, оскільки це неодмінно призвело б до переходу права власності на базові підприємства і навіть цілі стратегічно важливі галузі до іноземного капіталу, то вже сьогодні національний капітал є сформованим і спроможній скласти певну конкуренцію іноземному. Існує відмінність й економічного плану між приватизацією 90-х років і приватизацією сьогодні, яка полягає в наступному – зараз приватизація здійснюється за реальні гроші, дуже великі гроші йдуть до бюджету, і потім на підвищення зарплат, пенсій, стипендій, на інвестиції і т.д., а тоді приватизація відбувалася по великому рахунку за сертифікати. Але сьогодні, як і десять років тому залишається проблема оптимального співвідношення національного та іноземного капіталів, і у зв'язку з посиленням ролі приватизаційних процесів вона набуває загостреного характеру.

Держава має обмежені можливості впливу на поведінку іноземного капіталу та діяльність українських підприємств, що ним контролюються. Це пов'язано зокрема з тим, що використання адміністративних неринкових методів впливу, може призвести до напруженості у зовнішньоекономічній діяльності України з відповідними державами та обмеження діяльності українського капіталу на відповідних ринках інших держав тощо.

Ключову роль у збалансованості притоку іноземного капіталу та його присутності в різних галузях і сферах національної економіки, а отже і у його позитивному впливі на українську економіку, має відігравати національний капітал. За визначенням Жаліла Я. А. національний капітал – це частина національного багатства, яка

забезпечує функціонування національного виробництва. В тому числі ця категорія охоплює позичковий і торговельний капітали.

Відомо, що розвинені країни світу послідовно проводять політику захисту своїх національних інтересів. Одним із проявів такої політики є – національний протекціонізм, суть якого полягає у захисті національного капіталу, національного виробництва всередині країни та сприянні його виходу на ринки інших держав і закріплення на них. Таким чином, процес залучення іноземного капіталу має відповідати національним інтересам.

Крім того, на відміну від іноземного капіталу, вітчизняний капітал є більш залежним від дій державних органів України, тому його легше спрямувати у русло загальнонаціональних інтересів. При визначенні оптимального співвідношення між національним та іноземним капіталом необхідно враховувати той факт, що вітчизняний капітал природно прихильніше ставиться до проблем збереження довкілля, національного багатства, зацікавлений у зміцненні позицій України на міжнародній арені.

Виходячи з зазначеного, доцільно додержуватись наступних умов щодо залучення іноземного капіталу в Україну: впровадження новітніх енерго- та ресурсозберігаючих технологій, розвиток нових конкурентноздатних виробництв, впровадження передових систем організації бізнесу та методів управління виробництвом і реалізацією продукції, наявність виходу на нові зовнішні ринки сировинних та енергетичних ресурсів та збуту продукції.

При цьому не можна допускати монополізацію іноземним капіталом ринків існуючого виробництва та реалізації стратегічно важливої для економіки та національної безпеки продукції (відповідно до чинного законодавства монополізацією вважається досягнення частки у 35% відповідного ринку), перенесення в Україну або збереження і розвиток шкідливого, екологічно небезпечного або застарілого виробництва, використання іноземним капіталом понад 80% українських сировинних та енергетичних ресурсів.

У зв'язку з цим, має бути доопрацьована нормативно-правова база, а саме – необхідно прийняти закон про глибину проникнення іноземного капіталу в базові галузі країни, та активізована робота контролюючих та регулюючих органів, до яких відносять Антимонопольний комітет України, Фонд державного майна України, Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку.